

Takovýchto povinností pak obsahují kolektivní smlouvy celou řadu. Stačí jen nahlédnouti do některých z nich, abychom se o tom přesvědčili.

c) Poměr kolektivní smlouvy ke smlouvě individuální. — Jest otázkou, zda lze ujednati individuální pracovní či služební smlouvu obsahu odlišného od téhož určeného pro takovýto poměr pracovní či služební kolektivní smlouvou. §§ 114b) živn. r., 6 (2) zák. o obch. pom., 142 zák. o soc. poj., 21 zák. o dom. práci, 18 zák. o domovnících a odstavec 3. vyhlášky sice ustanovují o platnosti kolektivní smlouvy pro individuální pracovní poměr, avšak neznačí její platnosti výlučné a obligatorní. Jest proto ve smyslu těchto ustanovení platnou individuální smlouva pracovní či služební, která obsahuje odchylky od obsahu kolektivní smlouvy, a to bez ohledu na to, zda tyto odchylky jsou ve prospěch či v neprospěch zaměstnance.

Toliko § 8 (2) zák. o jednotných cenách zboží stanoví obligatorní povahu kolektivních smluv, a to relativního rázu. Odchylky mohou býti jednotlivým zaměstnavatelem a za-

dram.:

Druhá novela zákona č. 221 / 1924 o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří.

(Pokračování.)

Nemocenské se vyplácí po dobu 365 dnů i v tom případě, když pojištěnec byl třeba delší dobu účasten jedině nemocenského ošetřování a pak se stal neschopným práce.

V § 95 b) novely se novým způsobem upravuje počítání doby 365 dnů, po kterou se poskytuje nemocenské v případě, kdy neschopnost k práci netrvala nepřetržitě 365 dnů a byla přerušována obdobími nově založeného pojistného poměru. Dosavadní nelogické ustanovení § 95, I., č. 2 podle novely č. 184/1928, že se přerušením jednoroční doby, po kterou je vypláceti nemocenské, obdobími, v němž je poskytováno jedině nemocenské ošetřování, kráčí jednoroční doba, když období trvalo déle než 8 týdnů, dále obsah sporného § 98 o tom, že nové onemocnění do 8 týdnů touze nemocí, za kterou nemocenské již bylo poskytováno, je považovati za pokračování dřívějšího onemocnění, je-li spojeno s neschopností k práci, byla změněna novým § 95 b. Odstraňuje se rozlišování, zda opětovná neschopnost k práci je následkem téže nemoci a pokud se týká možnosti započtení předchozí doby, za kterou bylo nemocenské poskytováno, stanoví se, že podpůrčí doba 365 dnů může býti o předchozí

městnancem sjednány toliko tehdy, jsou-li pro zaměstnance příznivější. Jinak nelze ujednati ničeho odchylného, pokud by stipulace individuální smlouvy byly v neprospěch zaměstnancův.

Zákonodárství a judikatura soudů vychází ze smluvní volnosti stran a považují úpravu pracovních poměrů za věc zaměstnavatele a zaměstnance. Protivahou k hospodářské převaze zaměstnavatelově a možné konkurenci pracovních sil jest existence kolektivních smluv, jež však nemají obligatorní povahy, nýbrž síti smluvních povinností váží zaměstnavatele k ujednávání takových smluv pracovních či služebních, jež by obsahem odpovídaly tomu, co pro tu kterou kategorii zaměstnaneckou bylo kolektivní smlouvou ujednáno. Jedinou sankcí na nedodržení kolektivních smluv jest v prvé řadě cesta soukromoprávní.

Pokud pak předpis § 8 (2) zák. o jednotných cenách zboží stanoví obligatorní povahu kolektivních smluv, má povahu speciálního zákona, jehož analogicky nelze použití na případy obdobné.

období, v nichž bylo poskytováno nemocenské, zkrácena jedině, spadají-li ona období do doby jednoho roku před touto novou neschopností k práci.

Příklad: pojištěnci bylo poskytováno nemocenské od 15. V.—14. VI., pak od 20. IX.—30. XI. 1933. Pojištěnec onemocní znovu — lhostejno, zda stejnou nemocí — 30. IV. 1934. Má tedy nárok na nemocenské od 3. V. 1934 po dobu 262 dnů. Období 15. V.—14. VI. a 20. IX.—30. XI. 1933 se započtou do doby 365 dnů. Stejně bylo by započítati i dobu, po kterou pojištěnec byl snad ošetřován v ústavu.

Započtení období podle uvedeného příkladu nenastane však, když pojištěnec byl po 30. XI. 1933 povinně pojištěn aspoň po dobu rovnající se součtu všech dnů, za které mu v době 1 roku před 30. IV. 1934 bylo poskytováno nemocenské. Byl-li tedy povinně pojištěn — třeba u různých nemocenských pojišťoven — aspoň 103 dnů, resp. byl-li od 1. XII. 1933 nepřetržitě pojištěn do 29. IV. 1934, nenastane krácení podpůrčí doby 365 dnů a od 3. V. 1934 běžela by nová doba 365 dnů. Jde prostě o nový pojistný případ.

Do doby 365 dnů se rovněž nezapočítává

doba, za kterou pojištěnec požíval nemocenského, protože utrpěl úraz ve smyslu předpisů o úrazovém pojištění dělníků.

Novela ponechává beze změny dosavadní ustanovení § 95, II., č. 2 o peněžitých dávkách v mateřství. Pojištěnka má tedy 6 týdnů před porodem a 6 týdnů po porodu nárok na peněžitou dávku rovnou nemocenskému. Tento nárok je podmíněn tím, že pojištěnka nemá bez toho nároku na nemocenské, t. j. že není neschopna k práci podle § 95, I., č. 2., a že přestala vykonávat námezdní práce. Matky, které své děti samy kojí, mají až do uplynutí 12 týdnů po porodu nárok na další peněžitou dávku rovnou polovičnímu nemocenskému. Příspěvek za kojení se poskytuje matce, která sama kojí své děti a za každé dítě. Zemře-li pojištěnka při porodu, resp. do 6 nebo do 12 týdnů po porodu, vyplatí nemocenská pojišťovna peněžitou dávku za zbytek šestinedělí a za zbytek 12 týdnů (za kojení) tomu, kdo pečuje o výživu dítěte.

Podle § 104 novely mohou nemocenské pojišťovny určit ve stanovách, že nárok na dávky v šestinedělí (§ 95, II., č. 2) a na příspěvek za kojení (§ 95, II., č. 3) mají pouze ty pojištěnky, které byly za posledních 12 měsíců před porodem aspoň 180 dnů pojištěny. Tato lhůta může být prodloužena až na 270 dnů. Je nerozhodno, zda to bylo povinné pojištění nebo dobrovolné pokračování podle § 250. Nemocenské pojišťovny, které vyměřují pojistné vyšší než 4·8% středního denního výdělku, mohou ve stanovách určit, že podpora v šestinedělí bude poskytnuta pouze ve výši nemocenského, sníženého podle § 95 a), a příspěvek za kojení v poloviční výši výměry nemocenského podle právě uvedeného paragrafu. Podle § 105 novely může být stanovami dále určeno, že pojištěnka má kromě nemoci při porodu nárok na podporu až do výše Kč 300.—, a že příspěvek za kojení může být poskytován až do 26 týdnů. Tyto vícedávky v mateřství podle § 105 novely musí být zastaveny, jakmile nemocenská pojišťovna vyměřuje pojistné vyšší než 4·8% středního denního výdělku.

Podle odst. 3, resp. 4. § 95 a) novely snižují se dávky v těhotenství a šestinedělí (nikoli tedy prémie za kojení) u těch nemocenských pojišťoven, které po dobu 3 let od 1. VII. 1934 budou vyměřovati pojistné vyšší než 6% středního denního výdělku. Ústřední sociální pojišťovna může tuto lhůtu 3 let zkrátit, za souhlasu ministerstva sociální péče.

Je samozřejmé, že při potratu není nároku na dávky podle § 95, II., č. 2, tedy na podporu po dobu 6 týdnů po potratu. Byl by nárok na nemocenské ošetřování a event. nárok na

nemocenské (§ 95, I., č. 1 a 2), stane-li se pojištěnka v důsledku potratu neschopnou k práci.

Výše náhrad za pohřební výlohy za zemřelého pojištěnce nebyla novelou změněna. Tomu, kdo obstaral pohřeb, přísluší náhrada za útraty pohřbu. Pohřebné činí maximálně třicetinasobek středního denního výdělku, minimálně Kč 150.—. Vyplácí se, zemřel-li pojištěnec v době, kdy měl vůbec nárok na dávky nebo před uplynutím 6 měsíců ode dne, kdy mu byla pravoplatně zastavena výplata nemocenského. Na částku, která zbude z pohřebného po zapravení útrat pohřbu, mají nárok manžel před dětmi, tyto před rodiči a tito před sourozenci, žili-li s pojištěncem v době jeho úmrtí ve společné domácnosti. Není-li těchto oprávněných osob, zůstane zbytek pojišťovně. Pohřebné při úmrtí příslušníka rodiny (§ 96) přísluší pojištěnci, který vypravil pohřeb, a to ve výši 60, 180 a 250 Kč podle toho, zda zemřel nejvýše dvouletý, čtrnáctiletý nebo starší příslušník rodiny. Pohřebné za příslušníka rodiny nesmí být nikdy vyšší, nežli by bylo za pojištěnce samého. Podle § 105 novely mohou nemocen. pojišťovny ve stanovách určit, že se pohřebné zvyšuje až na 45násobný střední výdělek. Tato vícedávka může být poskytnuta pouze, vyměřuje-li pojišťovna pojistné nejvýše 4·8% středního denního výdělku.

Snížení nemocenského podle § 95a, 95c novely.

Vzhledem k tomu, že krátkodobá onemocnění se značnou výplatou nemocenského velmi zatěžují pojišťovny, byl za dosavadní § 95 zákona vsunut nový § 95a, který platí pro nemocen. pojišťovny, jež vyměřují pojistné vyšší než 5% — pokud jde o pojišťovny zemědělské, vyšší než 4·8% středního denního výdělku. Dosavadní výše nemocenského odpovídala v prvních 5 mzdových třídách asi dvěma třetinám, v třídách 6.—10. přesně dvěma třetinám střední denní mzdy. Uvážíme-li, že se nemocenské poskytuje i za neděli, kdy se zpravidla nepracuje, možno tvrdit, že dosavadní nemocenské, které bude i nyní podle novely poskytováno v těch nemocenských pojišťovnách, které vyměřují pojistné nejvýše 4·8% resp. 5% středního denního výdělku, reprezentuje asi 80% střední denní mzdy. Podle § 95a redukuje se nemocenské ve všech třídách, kromě I. třídy, na 50% středního denního výdělku.

Všechny pojišťovny, které vyměřují pojistné vyšší než 5% středního denního výdělku — zemědělské vyšší než 4·8% —, poskytují po dobu prvních 14 dnů neschopnosti k práci nemocenské snížené podle § 95a. Vymě-

řuje-li nemoc. pojišťovna pojistné vyšší než 6% str. denního výdělku, budou podle odst. 4. § 95a po dobu 3 let od 1. VII. 1934 peněžitá dávky v nemoci (o dávkách v těhotenství a v šestinedělí viz výše) poskytovány ve snížené výměře po dobu 90 dnů. Ústř. soc. pojišťovna může tuto lhůtu 3 let zkrátiti se souhlasem min. soc. péče. Stane se tak, ukáže-li se toho potřeba.

Pokud jde o odst. 3. a 4. § 95a novely, je v důvodové zprávě vysloveno očekávání, že se většině nemoc. pojišťoven podaří uchovati finanční rovnováhu s pojistným nepřevyšujícím 5.5% str. denního výdělku. Pokud jde o dobu 3 let podle odst. 4., mluví důvodová zpráva v ten smysl, jako by její zkrácení mělo nastati, zlepši-li se hospodářské poměry. Podle našeho názoru bude zkrácení lhůty 3 let provedeno, zhorší-li se hospodářské poměry a zkrácením lhůty podle odst. 4. rozšíří se okruh nemoc. pojišťoven, které budou poskytovat snížené nemocenské po dobu 90 dnů. Po zkrácení lhůty 3 let budou snížené nemocenské přece poskytovat všechny pojišťovny, které vyměřují pojistné vyšší nežli 5.5%. Kdyby účel odst. 4. § 95a býval zamýšlen jenom tak, jak to zdůrazňuje důvodová zpráva, že totiž doba, po kterou se snížené nemocenské bude poskytovat po 90 dnů, potrvá nejvýše 3 roky, nebylo vůbec zapotřebí odst. 3. a v odst. 4. mělo být řečeno: bude-li to odůvodněno zlepšením hospodářských poměrů, nikoli: ukáže-li se toho potřeba. Úprava odst. 4. § 95a nasvědčuje tomu, že v případě potřeby bude 3letá lhůta zkrácena, načež vstoupí v platnost odst. 3., a snížené nemocenské po dobu 90 dnů bude poskytováno všude, kde se pojistné vyměřuje vyšší sazbou než 5.5%.

K 1. I. 1934 bylo 78 nemocenských pojišťoven, které vyměřovaly pojistné ve výši 5.6—6% středního denního výdělku.

Snížené nemocenské po dobu 90 dnů bude

od 1. VII. 1934 vypláceno u 43 nemocenských pojišťoven.

Podle § 104 novely mohou nemocenské pojišťovny zavést další omezení nemocenského. I tak lhůta podle § 95a), odst. 3. a 4. (poskytování nemocenského po dobu 90 dnů) může být prodloužena na 180 dnů. Pro pojištěnce, kteří v nemoci mají nárok na mzdu po dobu aspoň 1 týdne a na bezplatné zaopatření (byť a stravu nebo byť a deputát) se stanoví karence 7 dnů a v případě neschopnosti k práci poskytuje se těmto pojištěncům nemocenské teprve od 8. dne neschopnosti k práci.

V § 105 novely je nemocenským pojišťovnám dána možnost, aby stanovami zlepšily některé dávky: 1. nemocenské může být zvýšeno o 10, 20 a 30%, trvá-li nemoc déle než 13, 26, 39 týdnů, případně jde-li o ženatého pojištěnce, dále o pojištěnce, který pečuje o 4člennou nebo ještě větší rodinu, 2. pohřebné může být zvýšeno až na 45. násobek středního denního výdělku, 3. dětem pojištěnců může být poskytnuto umístění v ozdravných, zotavovacích atd. Zlepšení dávek může být vázáno na uplynutí určité čekací doby, a může být zavedeno pouze, když rezervní fond pojišťovny dosáhl určité výše. Poskytování veškerých vícedávek je možné jedině, vyměřuje-li nemocenská pojišťovna pojistné nejvýše 4.8% středního denního výdělku. Takových pojišťoven bylo k 1. lednu 1934 61.

Podle § 95c) novely snižuje se nemocenské, vyplácené poživateli důchodu invalidního nebo starobního podle třídy 3. nebo vyšší, o třicetinu měsíční splátky důchodu a státního příspěvku. Minimální nemocenské činí 5 Kč. Toto minimum platí také pro důchodce, budou-li jim nemocenské vypláceti pojišťovny, které poskytují snížené nemocenské podle § 95a. Důchodcům, kteří mají nárok na nemocenské podle třídy 1. a 2., bude poskytováno nezkrácené nemocenské. (Pokračování.)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Pracovní doba

§§ 6, 7.

748.

Zákon č. 91/1918 Sb. z. a n. zaručuje v § 6 (3) a 7 zvláštní odměnu jen za dovolené hodiny přes čas.

Činí-li zaměstnanec nárok na odměnu za práce přes čas z důvodů bezdůvodného obohacení zaměstnavatele, je na zaměstnanci, aby prokázal, že se mu nedostalo od zaměstnavatele za vykonané práce přes čas náležitě odměny a že na jeho úkor byl zaměstnavatel bezdůvodně obohacen. Ustanovení § 863 obč. zák. předpokládá, aby podle všech okolností nebylo tu důvodné příčiny,

aby se o určité vůli strany pochybovalo. Rozh. nejv. soudu z 1. II. 1934 Rv I 991/32, Česká Advokacie č. 1208.

Je souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že odměnu za práce přes čas v tomto případě nelze opírat o zákon č. 91/1918 Sb. z. a n., ježto zákon ten zaručuje v § 6 (3) a 7 »zvláštní odměnu« jen za dovolené hodiny přes čas (Sb. n. s. č. 10504, 10226, 8818, 8717) a mezi stranami není o tom sporu, že ke konání práce přes čas v tomto případě nebylo uděleno povolení příslušného úřadu podle § 6 uvedeného zákona. Avšak žalobce přednesl, že vykonal pro žalovanou stranu jako svoji zaměstnavatelku uložené mu práce přes čas, za které neobdržel zapláceno, a proto se domáhal